

Изх. №: 24086 / 09.12.2024 г.

ДО

**ДОЦ. Д-Р НАТАЛИЯ КИСЕЛОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ,
51-ВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**ДИМИТЪР ГЛАВЧЕВ,
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР-
ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**ЛЮДМИЛА ПЕТКОВА
СЛУЖЕБЕН ЗАМЕСТНИК
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ И
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА
ФИНАНСИТЕ**

**ВЛАДИМИР МАЛИНОВ
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА
ЕНЕРГЕТИКАТА**

**Д-Р ПЕТКО НИКОЛОВ
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА
ИКОНОМИКАТА И ИНДУСТРИЯТА**

09 декември 2024 г., гр. София

Относно: Позиция на Американска търговска камара в България по отношение на предложените допълнителни данъчни тежести към стратегически сектори в страната в проекта на Бюджет на Република България за 2025 г.

**УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КИСЕЛОВА,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ГЛАВЧЕВ,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПЕТКОВА,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МАЛИНОВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН НИКОЛОВ,**

Американска търговска камара в България (АТК) се противопоставя категорично на предложените в проекта на Бюджет на Република България за 2025 г. допълнителна данъчна тежест върху стратегически сектори за българската икономика, каквато е минерално-суровинна индустрия. Намираме за неприемливи въвеждането на «данък върху подземните богатства», който по съществуващото си демонстрира непропорционално третиране на икономически субекти, опериращи на територията на Европейския съюз и въвежда дискриминационни положения с двойното им данъчно облагане. Подобни

предложения биха повлияли негативно върху инвестиционния климат и бизнес средата у нас в период на икономическа несигурност, в период на нарастваща стагнация в регионален и световен мащаб и при необходимост пред страната ни от запазване на стратегически сектори със значителна добавена стойност.

АТК като бизнес асоциация с 30-годишна история наблюдава с опасение, че това е пореден опит да се натовари с допълнителна данъчна тежест един от икономическите отрасли, които развиват дейност вече над 100 години у нас, и който е в основата на конкурентните ни предимства на националната ни икономика, на ресурсна обезпеченост и независимост на държавата ни, както е и фактор за устойчиво регионално развитие. Изразяваме несъгласието си спрямо подобни практики да се въведат без институционален диалог, без задълбочен анализ за ползите и рисковете, както и за последствията, които те влекат при евентуалното им въвеждане както за минния бранш, така и за икономиката и за репутацията на България. Неприемливо е подобни мерки да са част от аргументацията за компенсация на създаден недостиг в Държавния бюджет, за който частния сектор у нас няма отговорност.

Въпросът е изключително важен и молим за спешна среща с Вас през настоящата седмица.

Ние напълно разбираме необходимостта, пред която Министерски съвет и в частност Министерство на финансите, сте поставени, за да се постигне бюджет с до 3% дефицит при недостиг на финансиране на заложените дейности и програми в размер от 18 милиарда лева за 2025 г. Напълно разбираме, че за да бъде приета най-сетне България в Евроразона и да се постигне пълна интеграция в Европейския съюз и с приемането на страната ни и в Шенгенското пространство, се налага да се демонстрират начини за покриване на поне част от този недостиг в размер на 12 милиарда лева. Представената аргументация от страна на Министерство на финансите от 04.12.2024 г. показва «разлика между приходите и разходите, която е оценена на базата на действащото законодателство, действащи политики и на макроикономическата прогноза за 2025 г.». Но категорично се противопоставяме на начина, по който се предлагат мерки, които да компенсират този недостиг и механично да се прави опит за запълване на държавната хазна за сметка на рентатабилни сектори.

По отношение на изразената философия на предложенията, споделена от министър Петкова на 04.12.2024 г., приветстваме разбирането за неувеличение в основните данъци – ДДС, корпоративен данък, данък върху доходите на физическите лица, както и осигуровките, макар да е в ход изпълнение на плана за плавно вдигане на Максималния осигурителен доход и на Минималната работна заплата (заложен в Проект-Бюджет 2025), което от своя страна допълнително засяга конкурентоспособността на фирмите. Но не сме съгласни с аргумента, че предложените по-горе мерки върху миннодобивната индустрия, ще имат най-малък негативен ефект върху икономиката на страната.

Предложените два вида данъчни амнистии е ход, чрез който задължения на икономически субекти, трупани с години, ще бъдат реабилитирани с до 15% изплащане на данъци през 2025 г. Ако тази мярка бъде приложена към недобросъвестни към Държавната хазна икономически субекти, то това би дало изключително негативен сигнал както към добросъвестните платци към бюджета, така и към инвестиционна общност у нас и по света. Нещо повече, подобна мярка показва и неспособността на държавните институции да се справят със сивата

икономика в конкретни сектори и тя прави предложението за данъчна амнистия своеобразна индулгенция за некоректните икономически субекти.

Аргументи против «данък върху подземните богатства»

По отношение на миннодобивната индустрия на България смятаме, че предложението за въвеждане на «данък върху подземните богатства», въпреки заявената цел на Министерство на финансите да увеличи приходите в бюджета, съдържа значителни рискове за българската икономика както в краткосрочен, така и в дългосрочен план. С предложената редакция на чл. 64а от Закона за подземните богатства (ЗПБ) е предвидено облагане с данък на добива на подземни богатства по чл. 2, ал. 1, т. 1 – 8 от същия закон. На практика задължено лице за данъка ще е всяко лице, получило концесия за добив по смисъла на ЗПБ, дори и то да не е започнало дейност, което е факт, за който носят отговорност както държавни, така и общински структури, възпрепятстващи реалната добивна дейност по административен път. И за чието преодоляване миннодобивната индустрия не среща никаква подкрепа от страна на държавата.

Предвидено е също, че конкретно за целите на облагането на металните полезни изкопаеми, данъчната основа за облагане с данък да бъде стойността на добитите подземни богатства за календарната година, както следва:

„стойността на добитите полезни изкопаеми по чл. 2, ал. 1, т. 1 е сбора от произведенията на количеството на всеки един от съдържащите се в тях метали и средноаритметичната му цена съгласно обявените цени на Лондонската метална борса за съответната календарна година...“ (чл. 64в от законопроекта). В предложената разпоредба на чл. 64з от ЗПБ, от своя страна, е предвидено, че данъкът върху добива на метални полезни изкопаеми ще бъде „15 на сто от данъчната основа по чл. 64в“.

Смятаме, че подобен подход би имал съществено неблагоприятно въздействие върху миннодобивния и преработващ сектор в България, който е стратегически важен сектор за българската икономика.

Подобни решения нарушават принципите на справедливо данъчно облагане, като аргументите ни срещу този нов данък са следните:

1. Нарушаване принципите на равнопоставеност, недопускане на дискриминационно третиране и на свободна конкуренция.

На първо място, смятаме, че планираното допълнително данъчно облагане, във връзка с добива на подземни богатства, ще представлява нарушение на основополагащи принципни положения и добри практики в данъчното право, сред които принципът на равнопоставеността и недопускането на дискриминация при въвеждането на данъчни задължения. Секторът на миннодобивната и преработваща индустрия вече е натоварен с немалка по размер финансова тежест чрез начисляваните концесионни такси. Въвеждането на предлагания от Министерство на финансите нов данък би поставило минните компании в неравностойно положение спрямо други индустрии, които нямат подобна комбинирана данъчна тежест. **Възможното добавяне на нов данък, наред с дължимите концесионни такси, създава съмнение за въвеждане на**

непропорционална тежест по отношение на миннодобивните дружества, което би било в нарушение с принципа за равнопоставеност, закрепен в разпоредбата на чл. 19, ал. 2 от Конституцията на Република България. Това важи в още по-голяма степен за предприятията, добиващи метални полезни изкопаеми, които ще бъдат изкупителна жертва, във връзка с предлаганите редакции на чл. 64в и чл. 64з, т. 1 от ЗПБ. Последното не само е в противоречие с добрите данъчни практики, но е и дискриминационно и от естество да наруши принципа на свободна конкуренция.

Предложението за въвеждане на нов данък върху приходите от подземни богатства на предприятията в сектора по своята същност би се класифицирал като хоризонтален данък върху оборота (подобен на ДДС) за строго специфичен сектор на икономиката, характеризиращ се с голяма добавена стойност. По правило, данъци върху оборота в държави от ЕС се налагат само върху потреблението, а не върху оборота от стопанска дейност на определена група субекти.

Оттук смятаме, че липсва логика концесионерите на подземни богатства да бъдат целева група на подобен нов данък, още повече, че данъците върху потреблението по принцип би следвало да обхващат значителна степен от потреблението, а не само нарочно търсена целева част от него.

В допълнение, евентуален допълнителен данък върху приходите от подземни богатства просто би „дублирал“ концесионното възнаграждение, т.е. би създавал двойно финансово бреме за концесионерите без да е налице правно основание за това и така би се стигнало до недопустимо двойно данъчно облагане. Съгласно чл.2 от *Наредбата за определяне на концесионното възнаграждение за добив на подземни богатства* концесионното възнаграждение е цената, която концесионерът заплаща на концедента (държавата и/или общината) за предоставеното му право на експлоатация на подземни богатства чрез добив от съответното находище. По Наредбата, концесионното възнаграждение зависи от икономическата полза, която концесионерът получава от добитото подземно богатство, и се определя въз основа на:

- *източниците на икономическа полза;*
- *размера на фактическата или очакваната икономическа полза;*
- *начина на разпределяне на икономическата полза между концесионера и концедента.*

Концесиите за подземни богатства следва да поддържат през целия срок на съответния договор на икономически баланс – равновесието между ползите за страните и разпределянето на рисковете между тях. **Въвеждането на данък върху добива на подземните богатства несъмнено ще наруши икономическия баланс на всички договори за добив на подземни богатства.** Това е особено валидно за концесиите за метални изкопаеми, където концесионерът поема в пълна степен оперативния риск да бъде изложен на колебанията на пазара, и които изискват сериозни капиталови инвестиции, необходими за извършването на съответната концесионна дейност.

2. Оказване на негативно влияние по отношение на инвестиционния климат, устойчивото развитие и опазването на критични ресурси

На следващо място, миннодобивният сектор изисква значителни дългосрочни капиталови инвестиции, които са основа за устойчиво развитие. Въвеждането на допълнителен данък върху приходите (оборота) на дружествата в сектора би увеличило несигурността за инвеститорите и би повишило разходите за компаниите. Промени в данъчния режим, особено когато същите са непредвидими, увеличават данъчната тежест и не са обсъдени с всички заинтересовани страни, дефинитивно биха създали неблагоприятен инвестиционен климат. **Това може да доведе до забавяне на бъдещи проекти, до отклоняване на капитали към по-благоприятни пазари и до спад в конкурентоспособността на България като инвестиционна дестинация в този и в други сектори.**

Въвеждането на допълнителен данък върху добива на подземни богатства би влязло в противоречие и с международните ангажименти на Република България за насърчаване на устойчиво развитие и опазване на критични ресурси. Европейският съюз (ЕС) активно работи за създаването на предвидима и благоприятна бизнес среда за добив на стратегически суровини, включително мед, която е стратегическа суровина и суровина от критично значение съгласно Регламент (ЕС) 2024/1252 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 г. за създаване на рамка за гарантиране на сигурни и устойчиви доставки на суровини от критично значение. **Суровините от критично значение са от изключителна важност за ЕС, а достъпът до тях е пряко свързан със осъществяването на Зелената сделка.** Също така, те са от огромно значение за индустрията, стратегическите технологии, климата и за опазването на околната среда. Облагането с нов данък на тези суровини ще създаде пречка за техния добив в страна-членка на ЕС, което е в противоречия със стратегията на ЕС за създаване на рамка за гарантиране на достъпа до сигурни, стабилни и устойчиви доставки на суровини от критично значение.

3. Риск за регионалното развитие и заетост

Следва да бъде взето предвид също така, че миннодобивният сектор има ключова роля за икономиката. Предприятията в сектора не само създават работни места, но и инвестират в инфраструктура и социални проекти, като спомагат за развитието на регионите и на местните общности. Всяко увеличаване на данъчната тежест би довело до намаляване на тези социални инвестиции и партньорства, което би оказало пряко негативно въздействие върху икономическата и социалната устойчивост на регионите.

Наред с това, допълнителният финансов натиск върху сектора, посредством въвеждането на новия данък върху приходите, може да доведе до отлив на висококвалифицирани специалисти, които са подготвени в български висши училища. **Без да звучи плашещо, но повишените разходи могат да доведат до съкращения на работни места, което би увеличило социалното напрежение и би влошило икономическата ситуация.** Подготвените у нас кадри биха намерили реализация в минни проекти и компании от Австралия до Чили и САЩ, на което сме били свидетели в предишни кризисни периоди.

Миннодобивната индустрия в България е сред най-големите работодатели на инженерни и други висококвалифицирани кадри, чието намаляване би засегнало

не само индустрията, но и свързаните сектори като образование и научноизследователска дейност.

Не без значение е и обстоятелството, че намерението за въвеждането на допълнителна данъчна тежест не е обосновано и съобразено с принципите, които са прилагани за други сектори, съобразно законодателството на ЕС (напр. с отменения Регламент ЕС 2022/1854 на Съвета от 06.10.2022 г.), което изисква временен характер на мерките, но и винаги е свързано със **сериозен анализ на съответния сектор и влиянието му върху цялостните икономически процеси в страната, какъвто не е налице в настоящия случай.**

Следва да бъде отчетен и фактът, че съпоставено с други индустрии, **миннодобивният сектор значително реинвестира генерираните средства в местните икономики, инфраструктура и иновации.** Тези инвестиции не само подпомагат устойчивото развитие на сектора, но също така създават дългосрочни икономически и социални ползи за регионите. Налагането на нов данък върху добива на подземни богатства **би намалило способността на предприятията в сектора да реинвестират в иновации и модернизация на дейността си, което би могло да забави напредъка в повишаване на ефективността и екологичната устойчивост.**

Редица миннодобивни предприятия са основни инвеститори в екологични и социални проекти, които насърчават устойчивото развитие на местните общности, както и в проекти, които се развиват и след приключване на минната дейност. Намалването на наличните ресурси за подобни инициативи ще има дългосрочен отрицателен ефект върху опазването на околната среда, задържането на хора по места и за социалната интеграция в регионите.

Не на последно място, излагаме и аргументи против изложените в мотиви към проект на ЗДБРБ 2025 г. (стр.132-133):

Така изложената аргументация от МФ е погрешна и несъстоятелна, по своята същност поради следните основни обстоятелства, поради следното:

Икономическият баланс на всеки отделен договор за концесия следва да бъде преценяван поотделно. Правна техника, при която със законодателна промяна се въвежда еднократно облагане, за да се постигне „справедливо разпределение на икономическите ползи между концедент и концесионер“ за всички концесии, няма как да бъде правно аргументирано, тъй като всеки отделен договор има отделен икономически баланс в зависимост от инвестиционна програма, права и задължения, наличен ресурс и др. От юридическа гледна точка, изглежда, че икономическият баланс „няма нужда“ от промяна от 2026 г. нататък (т.е. концесионните договори са „балансиранни“), а само за 2025 г. Т.е. данъкът не е целеви, а по-скоро е ориентиран да „поправи“ назад във времето ситуация, в която икономическият баланс на договорите е бил нарушен. Такава юридическа техника „на едро“ обаче противоречи на разпоредбите на чл. 16, ал. 2 от Закона за публичните финанси (ЗПФ), съгласно които промени на данъците и на задължителните осигурителни вноски във всичките им елементи не трябва да се предвижда да влизат в сила по-рано от влизането в сила на закона за държавния бюджет и/или законите за бюджетите на Националната здравноосигурителна каса и на държавното обществено осигуряване за съответната година или от тяхното изменение и допълнение. Т.е. със

законодателна промяна и въвеждане на нов данък не може да се „компенсира“ нарушен икономически баланс на договорите със задна дата.

Не е видна логиката как точно е „сметната“ точната данъчна тежест – 15%. Съгласно предвижданията на стр.53 прогнозните приходи от концесии за 2025 г. възлизат на 197,4 млн. лв., като от тях 123,9 млн. лв. се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет и 73,5 млн. лв. по бюджетите на общините. От друга страна, от данъка (стр.29) се очакват 900 млн. лв, т.е. 4-5 пъти повече - допълнителните приходи от данъка върху добива на подземни богатства на територията на страната, които са изключителна държавна собственост, се очаква да генерират допълнителни приходи в размер на 900 млн. лв. през 2025 г. Няма логика в подкрепа на това, защо допълнителната данъчна тежест през 2025 г. следва да е 5 пъти по-голяма.

Облагането с данъка явно има „кампаниен“ характер, тъй като е предвидено само за 2025 г., което го прави извънреден по характер – дори в следващата тригодишна прогнозна рамка 2025 г.-2028 г. данъкът е предвиден само за 2025 г. От бюджетна гледна точка данъкът не отговаря на изискванията за фискална устойчивост, а по-скоро изглежда като някакъв вид еднократна мярка за облагане на фискален резултат, натрупан през минал период от време.

С оглед на горното, данъкът няма целеви характер, а по-скоро е предназначен за „запушване“ на фискална дупка, предизвикана от небалансирани разходи в държавния бюджет.

Предложения:

- Предлагаме Министерство на финансите да извърши по-задълбочен анализ на икономическото и социалното въздействие както на комплекса от предложени мерки, така и на отделните им елементи (посочените тук нов данък върху подземните богатства и двете данъчни амнистии). Паралелно с тази дейност да се **обмислят други мерки за увеличаване на приходите в бюджета, които да не водят до дискриминация и нарушаване на устойчивостта на стратегически сектори, какъвто е миннодобивният.**
- Настояваме за спазване на принципа на предвидима и стабилна данъчна рамка както от служебното правителство, така и от всяко следващо, и вярваме в ползата и необходимостта от това да бъде **провеждано широко, навременно обществено обсъждане със заинтересованите страни, включително миннодобивни компании, работодателски организации и синдикати, преди предприемането на каквито и да било законодателни стъпки, засягащи стратегически сектори у нас.**
- По-ефективна борба със сивата икономика, чийто размер у нас постоянно е на нива от 30-35% от БВП на страната, при нива от под 7% в страните-членки на ЕС.
- Апел към политическия елит да не допуска и да не предприема популистки мерки с опит да привлече гласоподаватели с неизпълними обещания за сметка на Държавния бюджет, който се пълни от работещите основно частни компании в страната. Бяхме свидетели в предишни състави на Народното

събрание на гласувани нарастващи публични разходи (заплати в държавните сектори, пенсии и обезщетения) без всякакъв анализ за ефекта, който тези увеличения ще имат върху икономиката на страната и върху Държавния бюджет и произтичащите от него резултати, касаещи приемането на страната ни в Еврозоната и Шенген. Също така продължаваме да апелираме за реални реформи в редица сектори и за по-голяма ефективност на държавните предприятия и инвестиции. Също така в ръцете на законодателната и на изпълнителната власти е да се преразгледат неизгодните двустранни договори, които страната ни е сключила и които ощетяват държавни предприятия и ще имат неблагоприятен ефект в сектори като «Енергетика».

В заключение, считаме, че планираните изменения, ако бъдат приети, биха могли да окажат значително неблагоприятно въздействие върху оперативната дейност и бъдещите инвестиционни планове на предприятията в сектора. Предлагащото двойно данъчно облагане чрез концесионните такси и планирания нов данък върху стойността на добиваните суровини нарушава икономическото равенство между секторите и създава значителна финансово-административна тежест за миннодобивните предприятия и по-специално тези, добиващи метални полезни изкопаеми.

Вярваме, че **цел на всяко правителство е да създаде предвидима и стабилна данъчна рамка, която да подпомага устойчивото развитие на икономиката.** Въвеждането на този данък обаче противоречи на тези принципи, като създава несигурност и подкопава доверието на бизнеса в институциите. Считаме, че постигането на фискална стабилност не трябва да бъде за сметка на устойчивото развитие на икономиката и на социалната справедливост. Във връзка с това, призоваваме Министерството на финансите, след като извърши задълбочен анализ на икономическото и социалното въздействие на предлагания данък, да обмисли алтернативни мерки за увеличаване на приходите в бюджета, **които да не водят до дискриминация и нарушаване на устойчивостта на стратегически сектори, какъвто е миннодобивният сектор.** Вярваме в ползата и необходимостта от това да бъде провеждано широко обществено обсъждане със заинтересованите страни, включително миннодобивни компании, работодателски организации и синдикати, преди приемането на каквито и да било законодателни стъпки, засягащи миннодобивния сектор.

Оставаме на разположение за последваща институционална комуникация и двустранен диалог. Потвърждаваме нашите молба и покана за среща, на която да обсъдим предложенията за приходни мерки в Проект-Бюджет 2025 г.

Лице за контакт в АТК е Даниел Киряков, мениджър «Комуникации и връзка с институциите», daniel@amcham.bg и +359885188626.

С уважение:

Иван Михайлов,
Главен изпълнителен директор

Американска търговска камара в
България

